

Malin Ideland: Vad vi inte pratar om när vi pratar om kunskapssyn

Publicerad av: Malin Ideland måndag, november 5, 2018 · 8 Kommentarer (Edit)

Debatten om skolans kunskapssyn tycks outtömlig. Men vad är det som hamnar i skymundan när vi diskuterar denna fråga. Malin Ideland frågar sig om det inte är dags att prata om något annat (red.).

På dagstidningarnas ledarsidor såväl som på Skola och Samhälle har skolans kunskapssyn debatterats flitigt. På Svenska Dagbladet får en 80 träffar på en sökning på kunskapssyn, Dagens Nyheter ”ungefär 100”. I debattens ena ringhörna hänger traditionalisterna som förespråkar katederundervisning av objektiva fakta. I det andra hörnet finns progressivisterna som menar att kunskap är relativ och att det inte finns någon sanning. Båda sidor framstår som en slags karikatyrer som slutgiltigt vill slå fast svaret på en fråga som diskuterats sedan antiken och som troligen kommer att vara fortsatt tvist om ända in i apokalypsen: Vad är egentligen kunskap. Och hur lär en sig något överhuvudtaget? Men vad är det som denna högljudda debatt överröstar?

ÖVERSÄTT SIDAN

Välj språk Välj språk

Drivs av [Google Översätt](#)

Drivs av [Google Översätt](#)

STÖD SKOLA OCH SAMHÄLLE!

Skola och Samhälle är en ideell förening. Vi som arbetar med S.O.S. gör det helt utan ersättning. Alla bidrag till en fortsatt kritisk debatt om skola och lärarutbildning mottages tacksamt!

Swisha till: 123 589 43 73

PRENUMERERA PÅ NYHETSBRIVET

Miss inget! Prenumerera på Skola och Samhälles nyhetsbrev genom att ange din e-postadress.

OK

SENASTE INLÄGG

Jenny Edvardsson: Kan den fria

Vad är det vi glömmer att prata om när vi pratar om skolans kunskapssyn?

Är det inte dags att vända blicken någon annanstans?

Jag ska villigt erkänna att jag är en sån där förhatlig socialkonstruktivist, en som problematiserar förgivettagna sanningar. Det är själva livsluften i min forskargärning, som har handlat om allt från synen på arv och miljö till vem som i samhället betraktas som en miljövänlig människa. Men det betyder inte att jag inte tror på fakta – jag är övertygad om att det finns gener som styr våra livsförutsättningar och att det finns handlingar som innebär större eller mindre koldioxidutsläpp i atmosfären. Detta är inga relativa åsikter, tvärtom är verkligheten ytterst påtaglig. Jag tycker till och med att en ska undervisa detta i skolan, min postmodernistiska ådra till trots. Skolan *kan* ägna sig åt både faktakunskaper och att elever får resonera om mer vilda problem som finanskriser och batteritillverkning. Och inte nog med att skolan *kan* göra det, jag har känslan av att den faktiskt *gör* det.

Karikatyterna traditionalister och progressivister rör sig nog mer på debattsidor än i klassrum, om de överhuvudtaget finns.

En skulle kunna hävda att kunskapssyn är en ganska oproblematiserad fråga att debattera. Ingen (eller åtminstone förhållandevis få) känner sig kränkta av att bli attackerad för sin kunskapssyn. Och om en blir det är det kanske dags att fundera över sina prioriteringar. Men när debatten begränsas till att i princip enbart handla om detta så blir den allt annat än ofarlig då den dränker andra viktiga frågor. Makt/Kunskap går inte att särskilja, menade socialkonstruktivisternas stora förebild Michel Foucault. Genom att definiera den sanna kunskapen och vad vi talar om när vi talar om skola så utövas makt över vad som hamnar i samhällets fokus alternativt i skymundan. Ibland kan en misstänka att kunskapsförespråkarna har läst sin Foucault noga, och använt den som en manual, för de har lyckats i sitt uppsåt. Alla pratar nu kunskapssyn: på lärarutbildningar, fortbildningsdagar, sociala medier, i ny bokutgivning.

Talet om vikten av faktakunskap kopplas inte sällan samman med andra företeelser som framstår som förment opolitiska – evidensbaserad undervisning och neuroforskning är två sådana exempel. Den finska utbildningsforskaren Johanna Sitomaniemi-San har i sin avhandling *Fabricating the teacher as researcher: A genealogy of academic teacher education in Finland* beskrivit hur tyngdpunkten i den finska – ofta hyllade – lärarutbildningen förflyttades mot dessa områden så försvann andra viktiga frågor från agendan, framförallt om hur orättvisor inte bara är kopplat till undervisning utan till sociala strukturer i samhället (kön, klass, hudfärg, ursprung). Genom att bara fokusera på undervisning och kunskapssyn vänder vi ofrånkomligen blickarna inåt istället för att rikta dem utåt. Ärligt talat, vi löser inte klassproblemen enbart med enklare kunskapskrav och mer strukturerad katederundervisning. Vi måste också titta på den utjämnande välfärdspolitik som *inte* har förts under de senaste decennierna. Men detta är långt mer komplext – och politiskt problematiskt

läsningen bli en social hävstång?

Ruhi Tyson: Är det meningsfullt med evidensbaserad ämnesdidaktik?

Åsa Plesner: Kan lärarna ta täten för en samlad välfärdsrörelse?

Erik Cardelús: Hur förklarar vi fusket?

Malin Tväråna: Mer forskning innan reformer genomförs

Sten Svensson: Kunskapsrörelsens första våg

Johan Enfeldt: Svårt att bortse från skolmarknadens mekanismer i inkluderingsfrågan

Malin Ideland: Vad vi inte pratar om när vi pratar om kunskapssyn

SENASTE KOMMENTARER

Kjell Tormod om Sten Svensson: Kunskapsrörelsens första våg

Nils Westberg om Ruhi Tyson: Är det meningsfullt med evidensbaserad ämnesdidaktik?

Kjell Arvedson om Erik Cardelús: Hur förklarar vi fusket?

erik cardelus om Erik Cardelús: Hur förklarar vi fusket?

Lars Mouwitz om Ruhi Tyson: Är det meningsfullt med evidensbaserad ämnesdidaktik?

Kerstin I. M. Holm om Malin Tväråna: Mer forskning innan reformer genomförs

Pär Engström om Erik Cardelús: Hur förklarar vi fusket?

Kjell Arvedson om Erik Cardelús: Hur förklarar vi fusket?

att prata om.

Vi måste också fråga oss hur det kan komma sig att exempelvis genusvetenskap och antirasism ibland framstår som det största problemet just nu – vilket ska läsas som ännu en släng av kritiken mot postmodernismen. Detta har bland andra Ivar Arpi och Inger Enkvist nyligen fört fram på ledarsidor. I mina ögon framstår vetenskaper med syftet att bekämpa orättvisor som ett ganska litet problem i en värld där extremhögern vinner ny mark för var dag som går. Hur kan genuspedagogik på förskolan vara ett större problem än att mörka, konservativa högerkrafter som har förflyttat debatten långt från en anständig nivå? Hur kan det komma sig att skoldebatten handlar om kunskapssyn istället för de motsättningar som håller på att slita sönder samhället? Fungerar den moderna kunskapsrörelsen rentutav som en snuttefilt för att slippa tänka på mer svårhanterliga problem?

Policyforskaren Carol Bacchi menar att vi inte bara bör inrikta sig på att lösa problem, utan också på att fundera på varför vissa företeelser blir till som problem i samhällsdebatten medan andra går obemärkta förbi. Vilka reella konsekvenser får problemformuleringen för vart resurser riktas, vilka åtgärder sätts in och vilka studiedagar som anordnas för lärare och lärarutbildare? Problemformuleringen är inte oskyldig, den kan beskrivas som ett problem i sig.

Nu ska jag sluta tala om att vi ska sluta tala om kunskapssyn. Bara en stilla vädjan: snälla, kan vi inte prata om något annat ett tag. Åtminstone lite grand. Där finns så mycket att diskutera: elevers psykiska ohälsa, sexuella trakasserier i skolan, integritetsfrågor i och med digitalisering, och så vidare, och så vidare. Den eviga filosofiska frågan om kunskap lär vi återkomma till ändå.

Malin Ideland är etnolog och professor i utbildningsvetenskap vid Malmö universitet.

Dela det här:

Relaterade

Skolan överst på väljarnas lista
3 september, 2010
I "Skolpolitik"

Ingrid Carlgren: En bildningsskola för alla – eller "olika för olika"?
15 januari, 2018
I "Skola"

Ingrid Carlgren: Alternativa fakta om skolan- om kunskapssynen och vem som är expert
5 februari, 2018
I "Skola"

Skolan överst på

Ingrid Carlgren: En

Ingrid Carlgren:

Taggar

barns rättigheter bedömning

betyg betygssystem

bildning decentralisering

demokrati den

konservativa offensiven **den**

sammanhållna skolan

ekonomism estetiska läroprocesser

flum forskning

forskningsanknytning

förskola gymnasieskola

internationella

mätningar kommunalisering

kunskap

likvärdighet lärande

lärararbete lärares

röster lärares tid

lärarforskning lärarrekrutering

Lärarutbildning

läroplan

marknadsstyrning

nationella prov omdömen/betyg

PISA praktisknära forskning

profession progressivism

segregation skolan och

livet **Skolpolitik**

skolutveckling

styrning tester

undervisning ungdomskultur

valfrihet yrkesspråk

[väljarnas lista](#)

3 september, 2010

I "Skolpolitik"

[bildningsskola för alla](#)

– eller "olika för olika"?

15 januari, 2018

I "Skola"

[Alternativa fakta om](#)

skolan- om

kunskapssynen och

vem som är expert

5 februari, 2018

I "Skola"

Kategori: Skola · Taggar: kunskap, Makt, progressivism

8 kommentarer till “Malin Ideland: Vad vi inte pratar om när vi pratar om kunskapssyn”

Johan Berntsson

5 november,
2018

Vill man lösa svåra samhällsproblem är det en bra start att ha goda ämneskunskaper. De oerhört förenklade resonemangen som du för fram visar vikten av att ta svåra samhällsfrågor på allvar och att inte koka ner dessa till socialistiska slagord.

Du verkar även se det som en självklarhet att ett socialistiskt perspektiv skall råda i skolan. Men varför då? Kan inte eleverna få en gedigen kunskapssyn genom skola och sedan bilda sig en egen uppfattning?

Det verkar råda panik i leden bara för att en handfull debattörer från högern har dykt upp i skoldebatten.

Svara

Edit

Malin Ideland

5 november,
2018

Johan, jag är inte helt säker på hur du läste in en socialistisk agenda i artikeln, bara för att jag kritiserar de mörka högerkrafterna. Tror inte att vänstern bör ha monopol på frågor kring jämställdhet och antirasism.

Svara

Edit

Tar man upp klass, genusvetenskap, “antirasism” och talar om mörka högerkrafter får man nog finna sig i att folk tror att man har en socialistisk agenda. Inga klassiska

Johan Berntsson
5 november,
2018

högerperspektiv lyfts fram som viktiga och högern nämns enbart i negativa ordalag.

Jag tror du gör socialkonstruktivismen en otjänst när du placerar den i ett vänsterfack.

Svara

Edit

Pär Engström
5 november,
2018

När Inger Enkvist i boken "Kunskapssynen och pedagogiken" efterlyser ordet "sanning" i läroplanen föreslår jag att vi i kunskapsdebatten börjar med två sanningar.

Sanning 1: Rosling m.fl. (2018) "Factfulness"

Sanning 2: IPCC (2018) "Special Report on Global Warming of 1,5 c"

Om sanning 1 är sant kan vi se positivt på framtiden, bekymren verkar små, finns det då någon större anledning att ändra på samhällsutvecklingen?

Om sanning 2 är sant kan vi se med oro på framtiden, en snabb samhällsförändring blir här ett måste.

Vilken sanning ska skolan förmedla till kommande generation?

Svara

Edit

Susanne
Smithberger
5 november,
2018

Debatter handlar sällan om att söka nytt utan om att slå sönder motståndarens argument, dess destruktivitet färgas förstås av sin politiska tid. Skoldebattens horror vacui försöks i kommentarerna symptomatiskt nog täppas till. Dessa förhärskande påståenden balanserar nära en sammanblandning av sak och person, yttermera och än viktigare ämnas de inte till att besvara de ställda frågorna. Jag läser inte heller Idelands inlägg som ett sökande efter EN sanning som ska levereras till elever, utan snarare att de som dominerar diskussionen om (ej i) skolan subjektivt relativiseras. Denna relativisering är intressant: Vad är viktigt för vem, när och varför? Hur väljs att prata om vad? Skolans omöjliga uppdrag att förbereda inför och leda in i framtid ännu ej erfaren måste få vara öppet för diskussion – trumpifierad epicentrism fångar nämligen inte morgondagen. Snart lämnas dagens elever att hantera morgondagen, trots skoldebatter. Vågar vi chansa på att skolan ändå gör det som krävs men som akademien och politiken inte vågar prata om?

[Svara](#)[Edit](#)

Pär Engström
6 november,
2018

Jag tror att debatten om kunskapssyn och även debatten om mätning av kunskaper missar stora frågor som en del ungdomar och även vuxna tänker på, t.ex. klimat och hållbar utveckling. Om det ligger något av sanning i de rapporter som FNs klimatpanel (IPCC) publicerar är det svårt att pedagogiskt förklara för den yngre generationen hur den vuxna generationen handlar och har handlat i denna fråga, trots att vuxna anses ha kunskap. Men det kan ju hända att IPCC inte heller har hela sanningen i klimatfrågan – vem vågar chansa på att de inte har det?

[Svara](#)[Edit](#)

Per Acke
Orstadius
7 november,
2018

Konstruktivism.Traditionalism.Progressivism.Socialkonstruk
Postmodernism. Relativism. Kunskapssyn. Mumbo.
Jumbo. Varför inte bara vad, hur och varför ska eleverna
lära sig? Grundat på en analys av vad de behöver kunna i
den annorlunda värld som möter dem. Se
<http://perackeorstadius.se/pdfArtiklar/kunnandeViktigare.p>

[Svara](#)[Edit](#)

Maria B Hurtig
8 november,
2018

Bra poäng! Viktigt att fundera på vad som behöver
diskuteras. Det är lätt att fastna i slagfältets dimma medan
brännande frågor glöms bort.

[Svara](#)[Edit](#)

Kommentera

Inloggad som Malin Ideland. Logga ut?

Kommentar

[Skicka kommentar](#)

**SKOLA
OCH
SAMHÄLLE**

**S.O.S. på
Twitter**

WEBBTIDSKRIFT

ISSN 2001-
6727

REDAKTÖRER

Sara Hjelm

Magnus Hultén

Malin Ideland

Anders Jönsson

Björn

Kindenberg

E-POST

redaktionen@skolaochsamhalle.se

© COPYRIGHT

Skola och

Samhälle